

KAINUUN MAAKUNTA LIKELAITOSRAKENNE

Jouko Luukkonen

18.6.2018

HE Maakuntalaki § 8

Maakunnan järjestämismvastuulle kuuluvan palvelun tuottamisen erottamisesta ja yhtiöittämisvelvollisuudesta säädetään erikseen.

HE Maakuntalaki § 52

Maakunta perustaa **yhden tai useamman** liikelaitoksen, jonka tehtävänä on tuottaa maakunnan järjestämismvastuulle kuuluvia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja, muita sille erikseen säädettyjä palveluja ja maakunnan sille järjestämismvastuunsa perusteella osoittamia tehtäviä. Liikelaitos vastaa tuottamismvastuullaan olevien palvelujen edellyttämästä **julkisen vallan** käyttämisestä. Liikelaitoksen tehtävänä on myös antaa maakunnalle asiantuntija-apua maakunnalle kuuluvien tehtävien hoitamisessa. Maakunnan liikelaitoksen tehtävistä määrätään tarkemmin hallintosäännössä.

Maakunnan liikelaitos toimii **maakunnan osana**.

Hallintovaliokunnan lausunto 22.3.2018

”Valiokunta kiinnittää tässä yhteydessä selvyuden vuoksi huomiota maakuntalain maakunnan järjestämisvastuuta koskevan 7 §:n **palvelu-käsitteeseen**. Maakunnan tehtävissä ei ole kysymys välttämättä kaikilta osin samalla tavalla palvelujen järjestämisestä ja siihen liittyvästä palvelutuotannosta kuin esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollon perusterveydenhuollossa. Maakunnan tehtävä voi koskea myös yksinomaan hallinnollisen viranomaispäätöksen tekemistä, johon ei liity erillistä nimenomaista palvelutuotantoa (esimerkiksi viranomaislupa). Maakunnan **viranomaistehtävään kuuluvia julkisia hallintotehtäviä voidaan valiokunnan käsityksen mukaan hoitaa myös esimerkiksi maakunnan päättämässä virastorakenteessa**. Maakuntavaltuusto päättää kuitenkin aina itsenäisesti tehtäviensä organisoinnista hallintosäännössä sekä myös siitä, miten palvelujen tuottamista ja viranomaispäätöksiä koskevan toimivallan käyttö järjestetään maakunnassa ja liikelaitoksessa.”

HE Sote-järjestämislaki § 22

” Maakunnan on omassa toiminnassaan erotettava sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen ja palvelujen tuottaminen. Maakunnan omasta palvelujen tuottamisesta vastaa maakuntalain 52 §:ssä tarkoitettu maakunnan liikelaitos. Kaikki maakunnan omat sosiaali- ja terveysterveyspalvelut on annettava **yhden** liikelaitoksen tuotettavaksi.”

HE Valinnanvapauslaki § 16

”Sosiaali- ja terveyskeskukset ja suunhoidon yksiköt voivat toimia osana järjestämislain 22 §:ssä tarkoitettua liikelaitosta tai maakunta voi perustaa niitä varten **erillisen** liikelaitoksen tai liikelaitoksia.

Liikelaitoksen tuottamien **suoran valinnan palvelujen kirjanpito on eriytettävä** muusta liikelaitoksen toiminnasta siten kuin 57 §:ssä säädetään.”

HE Laki pelastustoimen järjestämisestä 4 § Pelastustoimen palvelujen tuottaminen

Maakunnan on omassa toiminnassaan **erotettava** toisistaan pelastustoimen järjestäminen ja palvelujen tuottaminen. Maakunnan omasta palvelujen tuotannosta vastaa maakuntalain 52 §:ssä tarkoitettu maakunnan **liikelaitos**.

Pelastustoimen palvelujen tuottamisessa voidaan käyttää apuna vapaaehtoista palokuntaa, laitospalokuntaa, teollisuuspalokuntaa, sotilaspalokuntaa tai muuta pelastusalalla toimivaa yhteisöä sen mukaan kuin niiden kanssa sovitaan.

HE Kasvupalvelulaiksi 23 § Maakunta kasvupalvelujen tuottajana

Maakunnan on omassa toiminnassaan **eriytettävä kasvupalvelujen järjestäminen ja tuottaminen.**

Tuottaessaan kasvupalveluja kilpailutilanteessa markkinoilla maakunnan on annettava tehtävä osakeyhtiön, osuuskunnan, yhdistyksen tai säätiön hoidettavaksi siten kuin maakuntalain 112–117 §:ssä säädetään.

Maakunnan tulee maakuntalain 114 §:n lisäksi aina tuottaessaan kasvupalveluja **eriyttää kirjanpidossaan** kasvupalvelut muusta toiminnastaan. Toiminnan tulot ja menot sekä varat ja pääomat on pidettävä erillään maakunnan muusta toiminnasta ja taloudesta siten, että tiedoista voidaan osoittaa kasvupalvelujen kohdentuminen. Kasvupalveluista on tilikausittain laadittava **tase, tuloslaskelma ja rahoituslaskelma sekä esitettävä niitä koskevat liitetiedot.**

Tase ja tuloslaskelma on laadittava noudattaen, mitä maakuntalaissa ja kirjanpitolaissa (1336/1997) säädetään taseen ja kirjanpidon laatimisesta.

HE Kasvupalvelulaiksi, perustelut, s. 157

Kasvupalvelujen tuotannon kirjanpidollinen eriyttäminen voidaan käytännössä toteuttaa esimerkiksi osakeyhtiössä, **erillisessä liikelaitoksessa, maakunnan tai liikelaitoksen sisällä kirjanpidollisessa taseyksikössä.**

HE terveysuojelulain muuttamisesta

Ei pakottavaa sääntelyä liikelaitokseen siirtämisestä tai yhtiöittämisestä

HE Eläinlääkäripalveluista

Ei pakottavaa sääntelyä liikelaitokseen siirtämisestä

Maakunnan tarjotessa palvelua (muut kuin hyötyeläimet) kilpailutilanteessa markkinoilla se voi maakuntalaissa säädetyn yhtiöittämisvelvollisuuden estämättä hoitaa tehtävää omana toimintanaan (kun peritään maksut eikä tueta toimintaa)

Lomitus (ei vielä hallituksen esitystä)

Ei näyttäisi olevan tulossa pakottavaa sääntelyä liikelaitokseen siirtämisestä tai yhtiöittämisestä?

HE Maksajavirastotehtävien hoitamisesta maakunnissa § 3 Sopimus tehtävien hoitamisesta, 2 mom

Maakunta **ei saa siirtää** maksajavirastotehtävien hoitoa koskevassa sopimuksessa määriteltyjen tehtävien hoitamista kolmannen osapuolen taikka maakunnan **liikelaitoksen hoidettavaksi.**

MALLI 1

PÄÄPERIAATE

”Asiakas asioi liikelaitoksessa”

VIRASTOON

Järjestämistoiminnot
Strateginen kehittäminen
Rahastot (mm. maaseutuhallinto)
Omistajaohjaus

LIKELAITOKSEEN/IIN

Sote-tuotanto
Kasvupalvelujen tuotanto
Pelastustoimi
Ympäristöterveydenhuolto
Lomitus

MALLI 2

PÄÄPERIAATE

Liikelaitokseen vain ne tehtävät, jotka on pakko sinne siirtää

VIRASTOON

Järjestämistoiminnot
Strateginen kehittäminen
Rahastot (mm. maaseutuhallinto)
Omistajaohjaus
Kasvupalvelujen tuotanto
Ympäristöterveydenhuolto
Lomitus

LIIKELAITOKSEEN/IIN

Sote-tuotanto
Pelastustoimi

SUORAN VALINNAN PALVELUJEN ERILLISYYS

PLUSSAT	MIINUKSET
Eriyttää vahvimmin kilpailuun joutuvan osan muusta toiminnasta	Heikentää integraatiota
Mahdollistaa sote-keskusten ja suunhoidon yksiköiden joustavan johtamisen ja uuden kulttuurin kehittämisen	Vähentää mahdollisuuksia henkilöstön yhteiskäyttöön
Antaa valmiuksia ylimaakunnalliseen yhteistyöhön ja brändäykseen	Lääkärikunnan ja osin myös muun henkilöstön työpanos jakautuu kahden liikelaitoksen kesken; heikentää tehtävien houkuttelevuutta
Varmistaa julkisen sote-keskuksen toiminnan taloudellisen eriyttämisen	Ei anna sote-keskusliikelaitokselle mahdollisuuksia ”myydä” muita sote-liikelaitoksen palveluja
Mahdollistaa maakunnan yhteisten tukipalvelujen käyttämisen joka tapauksessa	Ei vapauta muita liikelaitoksia mahdollisessa YT-tilanteessa

PELASTUSTOIMI OMANA LIKELAITOKSENA

PLUSSAT	MIINUKSET
Johtokuntaan voidaan koota alan osaajat	Omana liikelaitoksena aika pieni (67 htv)
Pelastustoimella keskeisenä varautumisen ja poikkeustilanteiden toimijana suora yhteys maakunnan johtoon	Henkilöstön yhteiskäyttö vaikeutuu
Liikelaitokset voivat keskittyä omaan substanssiin; helpoin yhteys substanssiministeriöön	Pelastustoimi ja ensihoito jäävät erillisiksi
	Johtaako osaoptimointiin?

PELASTUSTOIMI JA SOTE YHTENÄ LIKELAITOKSENA

PLUSSAT	MIINUKSET
Tarvitaan vain yksi johtokunta	Tuleeko johtokuntaan pelastustoimen asiantuntemusta?
Mahdollistaa voimavarojen ja henkilöstön yhteiskäytön laajasti liikelaitoksen sisällä	Yhteydenpito ministeriöön yhtä organisaatioporrasta alemmaa
Mahdollistaa soten ja muiden toimialojen tiiviin integraation, erityisesti ensihoidossa	Pelastustoimi keskeisenä varautumisen ja poikkeustilanteiden toimijana jää kauas maakunnan johdosta

YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLTO SOTE-LIIKELAITOKSEN YHTEYDESSÄ

PLUSSAT	MIINUKSET
Kiinteämpi yhteys kokonaisvaltaiseen terveyden edistämiseen	Yhteys maakunnan elinvoimatoimintoihin ja maaseutuun liittyviin palveluihin jää heikoksi
Ympäristöterveydenhuolto on lakisääteisesti osa perusterveydenhuoltoa ja ennaltaehkäisevää kansanterveystyötä	Jääkö soten isojen tehtäväkokonaisuuksien varjoon?
Epidemiatilanteissa ja niiden ennaltaehkäisyssä tarvitaan tiivis yhteistyö soten ja pelastuslaitoksen kanssa	Valvoja ja valvottava osin samassa liikelaitoksessa
Laboratorioiden, laitoshuollon, materiaalien ym. yhteiskäyttö	Johtaa toimintojen siirtämiseen liikelaitokseen

YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLTO MAAKUNTAVIRASTON ELINVOIMATOIMINNOISSA

PLUSSAT	MIINUKSET
Mahdollistaa kiinteän yhteyden maaseudun kehittämistehtäviin ja viljelijätukihallinnon tehtäviin	Mm. tartuntatautiasioissa yhteys perusterveydenhuoltoon jää etäiseksi
Mahdollistaa kiinteän yhteyden maakunnan ympäristönsuojelu- ja vesitehtäviin	
Tehtävät samaa kokoluokkaa ja samanluonteista muiden viraston toimintojen kanssa	
Ympäristöterveydenhuollon lainsäädännöstä iso osa tulee maa- ja metsätalousministeriön kautta	

VATE 4.6.2018

Lähtökohtana malli 2 (liikelaitokseen vain pakolliset toiminnot)

Valmistelua jatketaan yhden liikelaitoksen mallilla

Suoran valinnan palvelujen erillisuus ratkaistaan myöhemmin

Ympäristöterveydenhuolto sijoitetaan elinvoimatoimintoihin

Vaikeasti työllistyvien palveluita pohditaan vielä erikseen

LIKELAITOKSEN TOIMINTAPERIAATTEET

Seuraavassa vaiheessa kuvataan mm.

- Johtokunnassa tarvittava erityisosaaminen
- Liikelaitoksen sisäinen rakenne